

TRANSFORMACE JERONÝMOVY JEDNOTY

A) Úvod

1. zasedání 36. synodu v roce 2023 přijalo následující dvě usnesení týkající se Jeronýmovy jednoty:

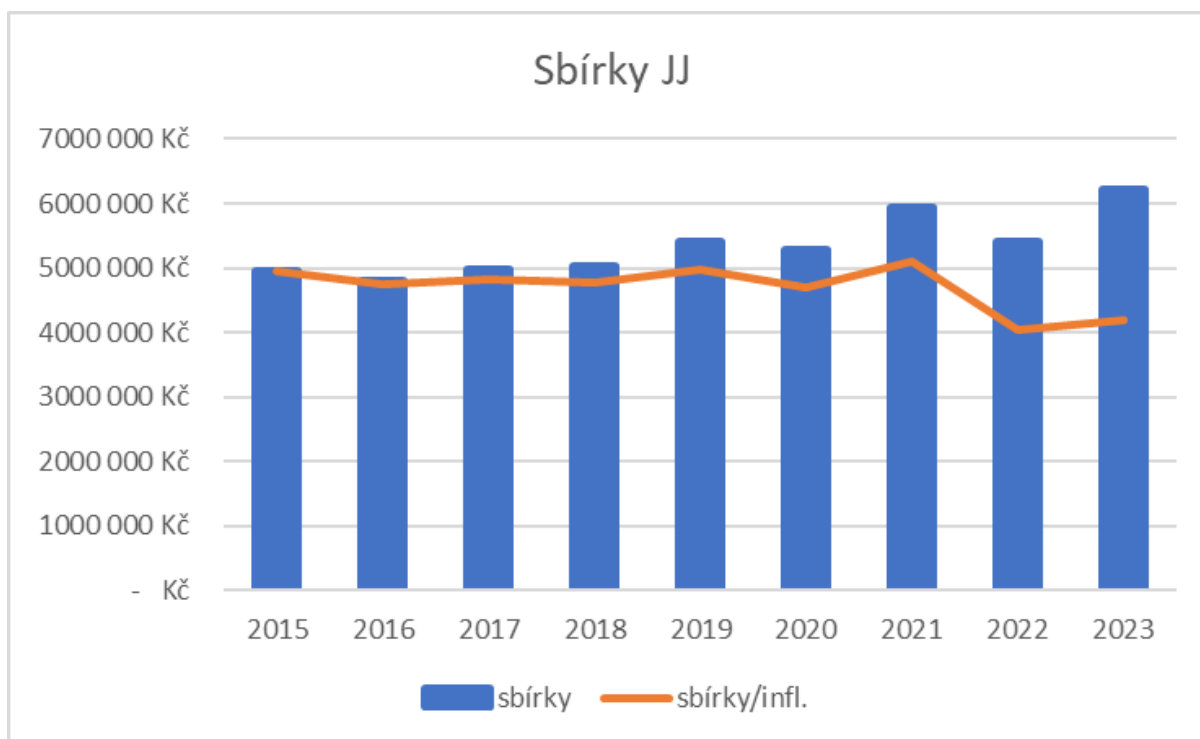
Usnesení č. 23 – Rozhovor o budoucí podobě Jeronýmovy jednoty

Synod ukládá synodní radě, aby společně s Ústředním představenstvem Jeronýmovy jednoty vzaly návrh č. 1 z tisku č. 16 jako podnět k zahájení rozhovoru v seniorátech a ve sborech o budoucí podobě podpůrného díla Jeronýmovy jednoty.

Usnesení č. 41 – Transformace JJ do grantového systému ČCE

Synod bere na vědomí průběžnou zprávu o transformaci Jeronýmovy jednoty předloženou v tisku č. 17 na str. 8 a očekává podání další zprávy 2. zasedání 36. synodu

Jeronýmova jednota (dále „JJ“) je v současnosti jediným nástrojem solidarity sborů v ČCE na podporu oprav a údržby sborových budov. Ve sborech klesá povědomí o jedinečnosti a významu díla Jeronýmovy jednoty pro řádnou péči o nemovitosti. Objem prostředků získaných v pravidelných celocírkvních sbírkách v posledních letech stagnuje (viz následující graf, v němž je přehled výnosů sbírek JJ jednak v nominální hodnot, jednak se započtením inflace v aktuálním roce) a zdaleka nepostačuje současným potřebám péče o nemovitosti v majetku sborů.

V souvislosti s přechodem na samofinancování církve se pozornost soustředila na zajištění prostředků na mzdy duchovenských zaměstnanců církve (Personální fond), starost o nemovitosti se dostává více do popředí pozornosti v souvislosti s chystaným slučováním sborů. Máme-li přistupovat zodpovědně k vícedrožovému financování stavebních a rekonstrukčních projektů, bez vlastních zdrojů jednotlivých sborů i na úrovni celé církve se neobejdeme. Transformace JJ je součástí systému komplexní podpory sborů v péči o nemovitosti v době přechodu na samofinancování.

Synod se námětem na transformaci JJ zabývá od r. 2022. Náměty ke změnám vzešlé z dosavadní diskuze (mj. z návrhu pražského konventu zmíněném v loňském usnesení synodu) se týkají především způsobu prezentace projektů, které se ucházejí o podporu, způsobu komunikace a organizace sbírek včetně jejich srozumitelného pojmenování, pravidel poskytování půjček. Řada dalších námětů – zejména ohledně zjednodušení schvalovacích procesů – vyplynula z praktických zkušeností z digitalizace podávání žádostí o dar z JJ od roku 2023. Využitím elektronického systému se tak přiblížilo Grantovému systému (Diakonické a rozvojové projekty – DaRP).

V části B tohoto tisku předkládá synodní rada v návaznosti na jednání ústředního představenstva i ústředního shromáždění JJ dvě varianty transformace JJ jakožto zvláštního zařízení církevní služby (pozn. Ústřední představenstvo preferuje variantu 1)

Poněvadž obě varianty vyžadují změnu Církevního zřízení (viz část C), navrhuje se, aby synod zahájil řízení o jeho změně a zároveň požádal konventy o vyjádření k navrhovaným variantám transformace JJ.

V závěru tohoto tisku pak předkládáme k celocírkevní diskuzi [varianty systému finanční solidarity sborů při péči o nemovitosti](#), který by vytvářel žádoucí ekonomické pobídky a generoval další potřebné finanční zdroje.

B) Transformace Jeronýmovy jednoty jakožto instituce – dvě varianty

Varianta 1

- První varianta nemění zakotvení Jeronýmovy jednoty ve správě církve vč. jejích orgánů, změnil by se pouze obsah a některé procedury fungování.
- Název by byl kvůli srozumitelnosti pouze doplněn na „**Jeronýmova jednota – nemovitostní fond**“.
- Šlo by o přizpůsobení faktické změně provedené v r. 2023 zařazením žádostí o dary z JJ do elektronického systému užívaného pro DaRP, z rozhodovacích grémií by se prakticky staly hodnotící komise programu JJ v rámci Grantového systému ČCE.

Varianta 2

- Druhá varianta počítá se zrušením Jeronýmovy jednoty se všemi jejími orgány a **zřízením Nemovitostního fondu (NF)**, který by byl organizován obdobně jako Personální fond (PF) – církev by tak měla dva srozumitelně pojmenované a efektivně řízené fondy určené pro 1) mzdy zaměstnanců (PF) a 2) údržbu nemovitostí (NF).
- Správa NF by byla – obdobně jako správa PF – v odpovědnosti **správní rady NF** jmenované synodní radou. S orgány, které by odpovídaly dnešním představenstvům a shromážděním JJ, se v této variantě nepočítá, jejich členové by se mohli stát členy sítě poradců ve věci správy nemovitostí.
- Systém poskytování darů z NF by měl grantový charakter a zařadil by se do Grantového systému ČCE jako další grantová výzva. Seniorátní představenstva JJ jsou fakticky grantovou komisí.

Co je společné pro obě varianty

- Přejmenování Hlavního daru lásky na **Hlavní církevní projekt**. (Název této sbírky je zakotven pouze v pracovním řádu díla Jeronýmovy jednoty, který schvaluje synodní rada.)
- Ostatní dary budou podle vzoru Gustav-Adolfského spolku rozdělovány prostřednictvím **katalogu projektů**, sbírka darů ve sborech bude moci být určena na konkrétní projekt, adresný dar je atraktivnější formou než příspěvek do „anonymní“ sbírky darů (tato možnost zůstane zachována).
- Změna systému půjček – ČCE má v současnosti dva způsoby půjčování sborům: z Personálního fondu (s úrokem) a z Jeronýmovy jednoty (bez úroku). Tento systém se v době vysoké inflace ukazuje dlouhodobě neudržitelný. Aby byly bezúročné půjčky pro stavební účely do budoucna nadále možné, bude třeba ušlý úrok transparentně vyčíslit a kompenzovat do Fondu půjček z prostředků sbírky na Jubilejní toleranční dar. (Dřívější praxe následné „přeměny“ zápůjček na dary by byla propříště nemyslitelná.)

- Dále je nezbytné vytvořit podmínky pro doplnění příjmů Jeronýmovy jednoty a vedle darů otevřít další možnosti příjmů (viz Příloha).

C) Potřebné změny Církevního zřízení

Aby se synod v r. 2025 mohl rozhodnout pro jednu z navrhovaných variant transformace Jeronýmovy jednoty, je nutné, aby se nejdříve konventy v souladu s CZ § 28 odst. 6, písm. b) vyjádřily ke změnám Církevního zřízení, které jsou podmínkou pro přijetí obou variant.

Církevní zřízení v současnosti obsahuje několik odvolávek na Jeronýmovu jednotu, a to v § 5 pojednávajícím o zvláštních zařízeních církevní služby a v § 23, 25 a 28, které vyjmenovávají pravomoci staršovstev, konventů a synodu ve vztahu k volbě poslanců seniorátních shromáždění a ústředního shromáždění JJ a členů seniorátních představenstev a ústředního představenstva JJ.

I v případě přejmenování Jeronýmovy jednoty na Jeronýmovu jednotu – nemovitostní fond by bylo nutné tato ustanovení Církevního zřízení změnit.

Jelikož shodnou právní úpravu obsahuje statut Jeronýmovy jednoty, navrhované změny Církevního zřízení lze případně přijmout i v případě, že se synod v r. 2025 nerozhodne pro žádnou z variant.

Konkrétně se jedná o tyto změny Církevního zřízení:

§ 5. Zvláštní zařízení církevní služby

1. Církev koná své dílo též prostřednictvím různých zařízení církevní služby, určených zejména k účelům vzájemné dobrovolné podpory sborů, výchovy a vzdělávání, křesťanské a sociální služby, pastorační služby ve zdravotnických zařízeních, duchovní služby v armádě, ve věznicích apod.
 - a. Diakonii, která je se svými organizačními složkami součástí církve, zakládá, přiznává jí právní subjektivitu a ruší ji pouze synod;
 - b. ~~Jeronýmovu jednotu a zařízení~~ **Zařízení** hospodářského charakteru může zakládat, přiznávat jim právní subjektivitu a rušit je pouze synod;
 - c. Další zařízení církevní služby (církevní školy, církevní střediska apod.) mohou zakládat, přiznávat jim právní subjektivitu a rušit je správní orgány povšechného sboru a seniorátů. Na základě rozhodnutí sborového shromáždění a souhlasu seniorátního výboru mohou tato zařízení zakládat, přiznávat jim právní subjektivitu a rušit je také staršovstva farních sborů.

§ 23. Staršovstvo

[...]

6. ~~Staršovstvo volí na čtyřleté období poslance a náhradníky seniorátního shromáždění Jeronýmovy jednoty z členů farního sboru.~~

§ 25. Seniorátní shromáždění (konvent)

[...]

7. ~~Konvent volí na šestileté období dva členy a dva náhradníky seniorátního představenstva Jeronýmovy jednoty z členů farních sborů seniorátu.~~
8. ~~Konvent volí na čtyřleté období poslance ústředního shromáždění Jeronýmovy jednoty z členů farních sborů seniorátu.~~

(Následující odstavce se přečísľují.)

§ 28. Shromáždění povšechného sboru (synod)

[...]

14. ~~Synod volí na šestileté období čtyři členy a čtyři náhradníky ústředního představenstva Jeronýmovy jednoty z členů ČCE.~~

(Následující odstavce se přečísľují.)

D) Návrh usnesení

Synodní rada předkládá synodu následující návrhy usnesení:

1. *Synod bere na vědomí varianty transformace Jeronýmovy jednoty popsané v tisku č. 17/3, oddíl B) a vyzývá konventy, aby se vyjádřily, kterou z variant preferují.*
2. *Synod ukládá synodní radě, aby zahájila řízení o změně Církevního zřízení § 5 odst. 1, písm. b), § 23 odst. 6, § 25 odst. 7 a 8 a § 28 odst. 14.*

Varianty systému finanční solidarity sborů při péči o nemovitosti

Ekonomové upozorňují, že pokud by sbory systematicky vytvářely fond oprav, posílily by tak vlastní zdroje a potřeba solidárních prostředků by nebyla tak silná. To je ovšem otázka dlouhodobé dobré praxe. Předkládáme k celocírkevní diskuzi varianty systému **finanční solidarity sborů při péči o nemovitosti**, který by vytvářel žádoucí ekonomické pobídky a generoval další potřebné finanční zdroje.

Varianty A a B zavádějí povinný odvod, který by se týkal nemovitostí ve vlastnictví farních sborů, seniorátů i povšechného sboru. Většina nemovitostí byla postavena, získána či rekonstruována za pomoci celé církve, často i ekumenických partnerů. Je na místě uvažovat o tom, jak část výtěžku – ať už se jedná o jeho prodej nebo nájem – poskytnout povšechnému sboru či seniorátu k dalšímu využití ve prospěch celé církve. (V případě odvodu farního sboru a seniorátu by se výnos dělil obdobně jako sbírka darů 2:1 mezi ústředí a příslušný seniorát.)

Varianta C počítá s dobrovolným příspěvkem do fondu darů.

Varianta A – povinný odvod 5 % z výtěžku z prodeje nemovitostí

Nevýhody:

- Nepravidelnost příjmu příspěvku
- Pravděpodobně nízké příspěvky – málo transakcí
- Nemotivuje jednotlivé sbory řešit neefektivní držení nepotřebných nemovitostí
- Povinný odvod se promítne do kalkulace ceny pro prodej nemovitosti

Výhody:

- Jednoduché na administraci a pochopení
- Zatěžuje pouze transakce

Tato varianta nedostatek prostředků zásadně neřeší. Dosavadní diskuze ukázala, že je v dnešní situaci přijatelnější s ohledem na rostoucí odvody do Personálního fondu. V případě jejího přijetí by bylo třeba odstranit parametr základu daně z příjmu sborů (obsahující jednorázově příjem z prodeje) z výpočtu poměrné části odvodu do PF.

Varianta B – povinný odvod z vlastnictví nemovitostí stanovený analogicky dani z nemovitostí

Nevýhody:

- Zatíží i držení nemovitostí, které jsou nezbytné pro chod sboru (řešila by kategorizace viz níže)
- Počáteční administrativní náročnost – nutnost rozlišení budov a pozemků a jejich kategorizace
- Nutno vytvořit metodiku stanovení základu daně (výměra nezohledňuje místo a využití)

Výhody:

- Reálný dopad na zvýšení disponibilních prostředků na správu budov
- Týká se všech, ale podle principu solidarity – sbory s větším vlastnictvím více přispívají
- Možnost využití metodiky analogické dani z nemovitostí stanovené státem s využitím diferenciací dle vlastní kategorizace

Varianta B by pobízela k úvahám, zda konkrétní majetek je pro fungování církve nezbytný, a motivovala sbory zabývat se nevyužitými nemovitostmi. Pokud plošně odvody stanovujeme povinně i v případě personálních nákladů, není principiální důvod se tomu bránit v případě nemovitostí, kde by šlo o podstatně nižší částky.

Varianta C – dobrovolný příspěvek sborů, které mají příjem z pronájmu sborových prostor, bytů, z prodeje nemovitostí, v doporučené výši (např. 5 %)

Nevýhody:

- Nejistá výše příspěvků, neřeší zásadně zvýšení disponibilních prostředků na fondu darů

Výhody:

- Nezatěžuje sbory, které uvedené příjmy nemají

Pokud by nebyla přijata ani jedna z variant povinných odvodů, bude Varianta C cestou, jak uplatnit mezisborovou solidaritu a vedle sbírek, které mohou být adresné (katalog projektů), vyzvat i k příspěvkům movitějších sborů prostřednictvím fondu darů.

Pozn.: Současná praxe některých sborů, které poskytují dary potřebným sborům buď přímo nebo prostřednictvím seniorátních výborů, je nepochybně projevem finanční solidarity mezi sbory, ale ve výčtu systémových variant týkajících se správy nemovitostí ji neuvádíme, poněvadž nemusí být vázána výhradně na tento účel.